

Intervenció de la rectora en l'acte d'investidura com a doctores honoris causa de Helga Nowotny i Maria Leptin

Barcelona, 28 d'abril del 2026

Benvolgudes doctores Helga Nowotny i Maria Leptin, Consellera de Recerca i Universitats, rectors Jose Juan Moreso i Jaume Casals, membres de la comunitat universitària, amigues i amics de la Universitat Pompeu Fabra.

Moltes gràcies per acompanyar-nos en aquest acte.

I també moltes gràcies, Quim Moya, Quartet Brossa i Marta Valero; un plaer tenir-vos, aquí, a la UPF.

Vull començar la meva intervenció donant les gràcies als professors Carla Lancelotti i Jan Eeckhout per les seves extraordinàries *laudatio*, que constaten l'encert en el nomenament de les doctores Nowotny i Leptin com a doctores honoris causa per la nostra universitat.

Les seves intervencions han estat un reflex impecable de l'impacte de les seves trajectòries en l'àmbit de la ciència i el seu compromís indiscutible en la consolidació del model europeu de recerca competitiva i independent.

Dear Doctor Nowotny and Doctor Leptin, today is a particularly significant day for UPF, because it allows us to publicly recognize your extraordinary intellectual and civic trajectory.

We honour Helga Nowotny and Maria Leptin not only for their academic excellence, but also for their courage in paving the way for female researchers and allowing science to play a key role in shaping today's world.

No us descobreixo res si us dic que vivim temps complexos. L'anti-intel·lectualisme amenaça el valor del coneixement, la innovació i les certeses. L'individualisme i la cultura del "jo" amenacen el treball en xarxa, la intel·ligència col·lectiva i el producte de l'esforç compartit. I la fi de l'ordre internacional que hi ha hagut fins ara -reconegut, ja, per diversos líders d'arreu- amenaça la democràcia, els drets humans i allò que abans en dèiem el sentit comú.

Res d'això és aliè al camp de la ciència. Primer, perquè és en aquest àmbit on les certeses prenen forma: on la recerca ens apropa a entendre i avançar. Després, perquè la intel·ligència col·lectiva hi juga un paper clau: les contribucions d'uns sempre són causa o conseqüència de les contribucions dels altres. I per últim, perquè per més coneixement que acumulem, en primer lloc, som, i hem de ser, éssers humans que es reconeixen en aquesta condició i es tracten amb dignitat i respecte mutu.

Les dues doctores que avui reconeixem, Helga Nowotny i Maria Leptin, són un exemple inqüestionable de com es pot combatre aquest horitzó que ja no és futur, sinó present:

Per una banda, les aportacions de la Doctora Nowotny sobre la relació entre ciència, societat i incertesa són clau en aquest context cada vegada més líquid, marcat per la inestabilitat i el canvi. En aquest sentit, la Doctora Nowotny és un referent en interdisciplinarietat. De la mateixa manera, la seva trajectòria ens ajuda a comprendre que el coneixement no pot estar reclòs en un pedestal, sinó en contacte amb la realitat. Perquè és quan la recerca convergeix amb la pràctica social que es converteix en motor de construcció i pensament crític. Una transferència del coneixement que és imprescindible per treure la ciència de les universitats i fer que esdevingui una eina per a la transformació i el progrés de la societat.

Per altra banda, les contribucions disruptives en la biologia del desenvolupament fan de la Doctora Leptin un referent en la recerca fonamental. Una recerca que és imprescindible per entendre els processos i els mecanismes, el perquè dels fets. Sense descobriments fonamentals, sense recerca genuïna, no serem capaços de garantir el progrés de la societat, perquè la recerca aplicada no existeix si no tenim nous coneixements en què basar-la. Defensar aquesta recerca fonamental des de la llibertat acadèmica i l'excel·lència científica, com ha fet la Doctora Leptin al llarg de la seva trajectòria, és el que avui ens ajuda a discernir la informació de la desinformació, una veritat d'una fal·làcia.

La feina de totes dues, singular i complementària, ens recorda que no hi ha món sense ciència, ni ciència sense món. Una idea que entronca perfectament amb la nostra manera d'entendre la universitat: un espai que aspira a combinar l'excel·lència acadèmica amb el compromís cívic, i la defensa dels drets i les llibertats amb la generació del coneixement. La Universitat Pompeu Fabra té la responsabilitat de sostenir la qualitat del debat, la integritat científica i la transmissió del coneixement. Tot, mentre continua sent un referent de pluralisme, de compromís i d'humanitat.

Aquests valors, que són intrínsecs a la Universitat, els compartim amb un espai que, en aquests temps foscos, pot convertir-se en un far: la Unió

Europea. No és casualitat que avui, en aquest escenari, hi hagin intervingut persones de Catalunya, d'Itàlia i de Bèlgica, mentre reconeixem les trajectòries de dues doctorandes originals d'Àustria i d'Alemanya. Un bon mostrari d'allò que la diversitat i la comunitat europees poden aconseguir si treballem plegats.

Europa es va fundar sobre els pilars de la democràcia i la cooperació pel progrés, des del lliure reconeixement i la consideració entre iguals. Tots ells fonaments que, enmig d'aquesta complexitat, hem de tornar a reivindicar. Serveixi, doncs, aquest acte d'avui, per recordar a les institucions europees, i al món, quin és el camí que ens dona sentit.

El camí que aposta per una Europa més forta, també, en l'àmbit de la ciència, amb una recerca independent, amb mirada pròpia i interdisciplinària, i un finançament just i eficient. El camí que aposta per unes institucions que vetllin per la transmissió del coneixement i la llibertat de la investigació, com reclamava Enrico Letta en el seu informe. El camí que fa d'Europa, en definitiva, un espai més cohesionat i al servei de la societat.

Aquesta tasca és la que han promogut de manera brillant la Doctora Nowotny i la Doctora Leptin al capdavant del Centre Europeu de Recerca, la principal institució europea en l'àmbit del coneixement i la recerca. El seu lideratge ha contribuït de manera decisiva a legitimar l'ERC com a un centre de referència, independent, i basat en l'excel·lència científica i l'autonomia dels investigadors. En aquest sentit, elles han format part en construir aquest far que volem que esdevingui Europa.

I tot això ho han fet sense pretensions, però amb determinació i propòsit. Amb el ferm convenciment que el món, com la Universitat, necessita de curiositat intel·lectual, ambició científica i compromís social. Aquesta és l'essència que avui volem reivindicar com a Universitat Pompeu Fabra, i per això celebrem que, amb aquest reconeixement, els seus noms quedin lligats al nostre.

Vaig acabant, avui, parlo com a rectora de la UPF quan us dic que sempre és un honor reconèixer persones amb trajectòries tan destacades i amb impacte. Però parlo també com a dona, quan us dic que em sento especialment orgullosa d'atorgar el títol de Doctores Honoris Causa a dues dones que són pioneres i un autèntic referent científic i de lideratge per a moltes que hem vingut després.

Les Doctores Nowotny i Leptin han obert camí, ens han portat a trencar sostres de vidre, i han fet visible el fet que la dona en la ciència, i en la gestió institucional, també té un paper necessari. Un camí que és ben vigent, encara, quan sabem que la representació de les dones disminueix al

llarg de la carrera acadèmica, especialment en els llocs de lideratge i en les escales més altes de reconeixement.

Dear Doctor Nowotny and Doctor Leptin, thank you very much for your work, for your commitment and for your courage. It is an absolute privilege for UPF to have you in our community.

And to finish my speech, we would like to give you a present: these 'Live Paintings' by Quim Moya. He has creatively captured this moment, celebrating the values you embody: free and high-quality research, a commitment to science, and a significant European leadership. Through this artistic expression, we wish to honor the inspiring role models that you represent for us and for all of Europe today.

Thank you, Helga, thank you Maria, gràcies a tothom.